

Risikovurderinger indre Oslofjord

Presentasjon for Planutvalget – Bærum kommune

Gøril Aasen Slinde, Mari Moseid, Ingvild Fladvad Størdal

Maren Valestrand Tjønneland og Gijs Breedveld

Norges Geotekniske Institutt (NGI)

Agenda for presentasjon

- Bakgrunn for prosjekt
- Feltarbeid
- Hvordan ser sedimentene ut (visuelt og kjemisk)
- Risikovurdering – resultater og videre anbefalinger

Bakgrunn for prosjektet

Miljøsmål indre Oslofjord:

- Oppnå god miljøtilstand
- Ivareta det biologiske mangfoldet i fjorden
- Restaurere viktige naturverdier
- Fremme et aktivt friluftsliv

Illustrasjonsfoto: www.bramat.no

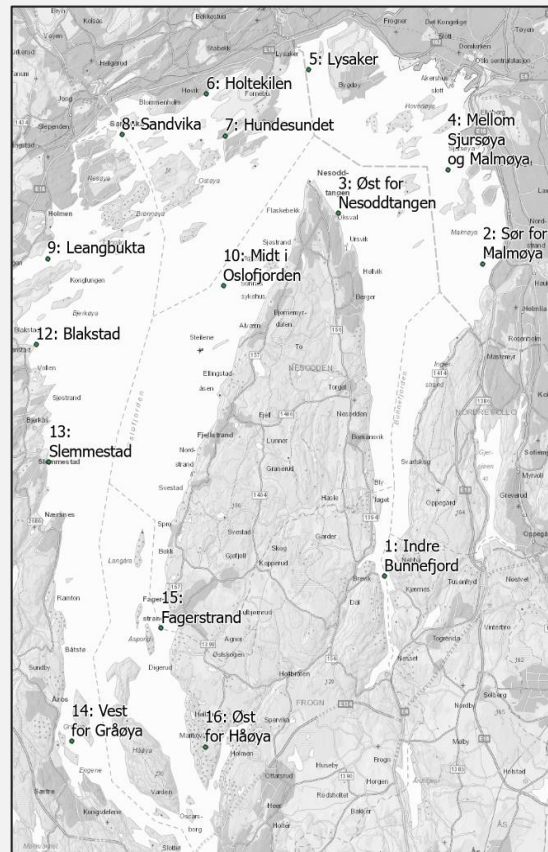
Illustrasjonsfoto: www.dagbladet.no

Mål for undersøkelse:

- Prioritering av 15 delområder i indre Oslofjord basert på risiko forbundet med forurenset sediment – senere vurdering av områder den en bør vurdere tiltak
- Metodikk: Prøvetaking av sedimenter, analyser og risikovurdering av alle delområder

Omfang av undersøkelsen

- Sedimentundersøkelser innenfor 15 delområder av indre Oslofjord
- Supplert med relevant data fra Miljødirektoratets database Vannmiljø
- Utarbeidet to rapporter:
 - Datarapport og trinn 1 risikovurdering
 - Trinn 2 og 3 risikovurdering

NGI

RAPPORT

Risikovurderinger av sedimenter i Indre Oslofjord

DATARAPPORT FOR PRØVETAKING AV
SEDIMENTER OG TRINN 1 RISIKOVURDERING
AV FORURENSET SEDIMENT

NGI

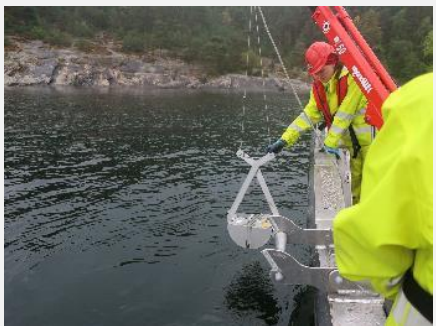
RAPPORT

Risikovurdering av sedimenter i indre Oslofjord

RISIKOVURDERING AV SEDIMENTER I 15
DELOMRÅDER I INDRE OSLOFJORD

Prøvetaking av sedimenter

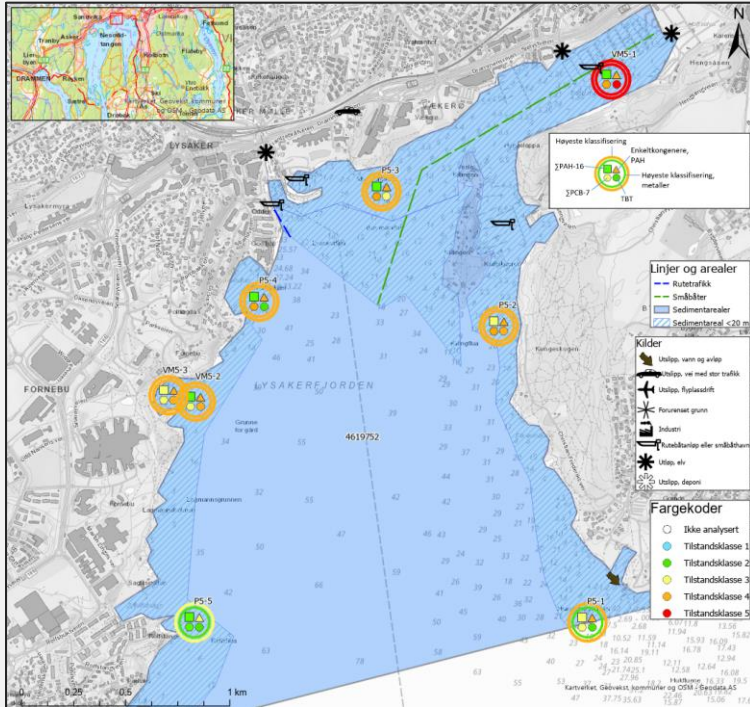

DOKUMENTASJON PRØVER

DOKUMENTASJON PRØVER				
Delområde				
Stasjonsnr.				
	Delprøve 1	Delprøve 2	Delprøve 3	Delprøve 4
Uforstyrret sedimentoverflate?				
Synlig biotisk aktivitet?				
Farge				
Lukt				
Kornstørrelse				
X-koordinat				
Y-koordinat				
Husk å ta masse bilder!				

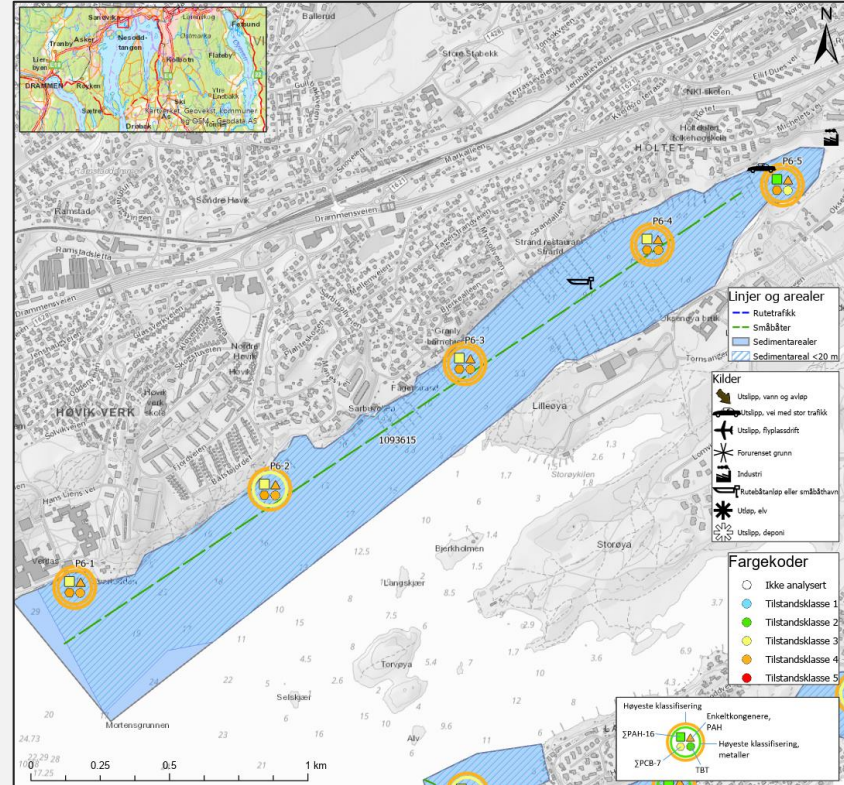
Hvordan er tilstanden i sedimentene i Bærum?

Delområde 5: Lysaker

Hvordan er tilstanden i sedimentene i Bærum?

Delområde 6: Holtekilen

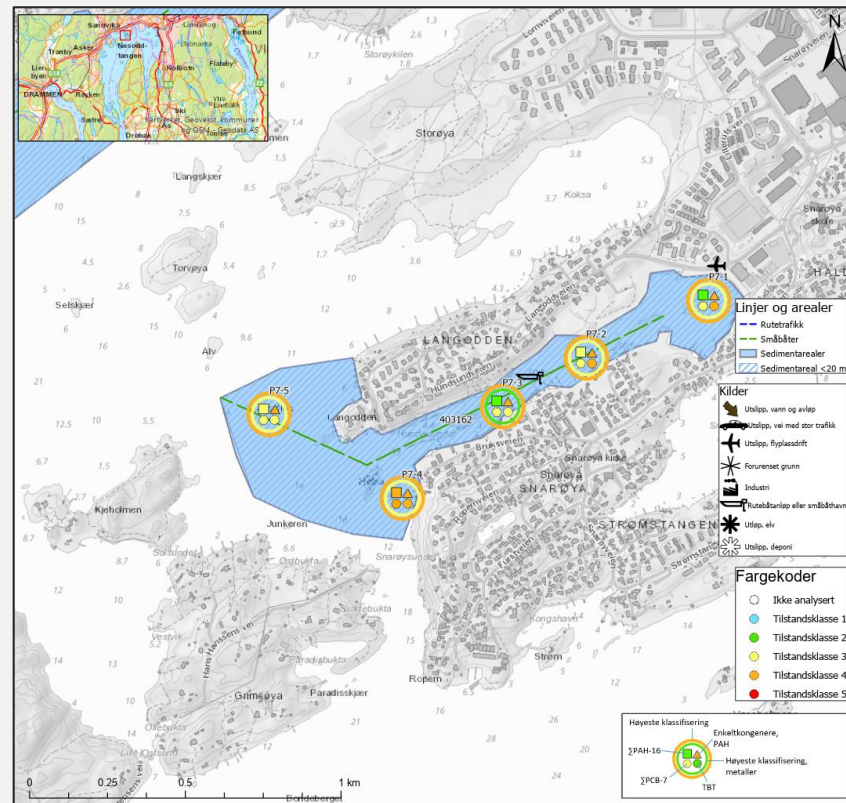
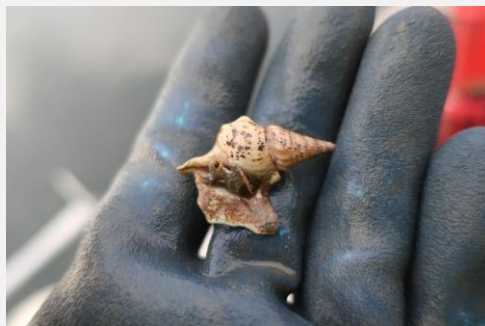
Hvordan er tilstanden i sedimentene i Bærum?

Delområde 7: Hundesundet

Inni sundet:

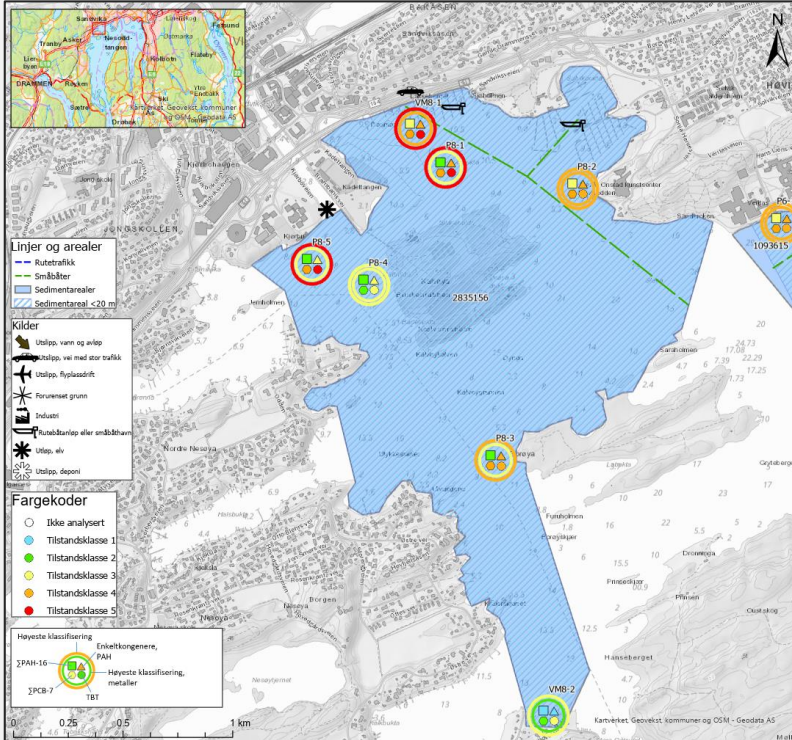

Utenfor sundet:

Hvordan er tilstanden i sedimentene i Bærum?

Delområde 8: Sandvika

Sannsynlige kilder til forurensningen i sedimentene

- Biltrafikk: PAH-forbindelser med opphav i forbrenningsreaksjoner (store PAH-forbindelser) og sink
 - **PAH-forbindelser styrer miljøtilstanden i de aller fleste punkter i indre Oslofjord**
- Småbåthavner - spesielt tydelig innerst i Lysakerbukta og omkring Sandvika: TBT, Cu og til dels Zn

Begge illustrasjonsfoto er fra www.forskning.no

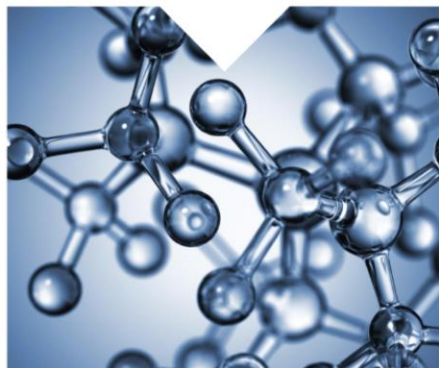
Veiledningsmaterieell

VEILEDER

M-409 / 2019

Grenseverdier for klassifisering
av vann, sediment og biota –
revidert 30.10.2020

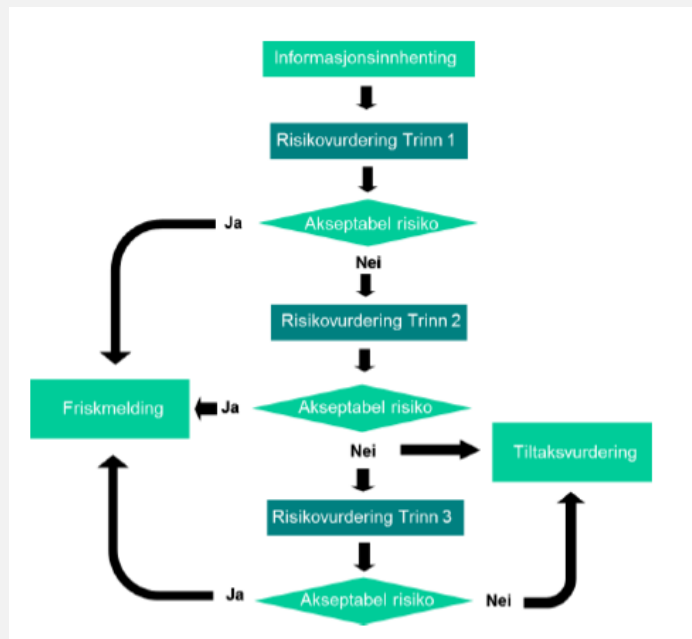

VEILEDER

M-409 / 2019

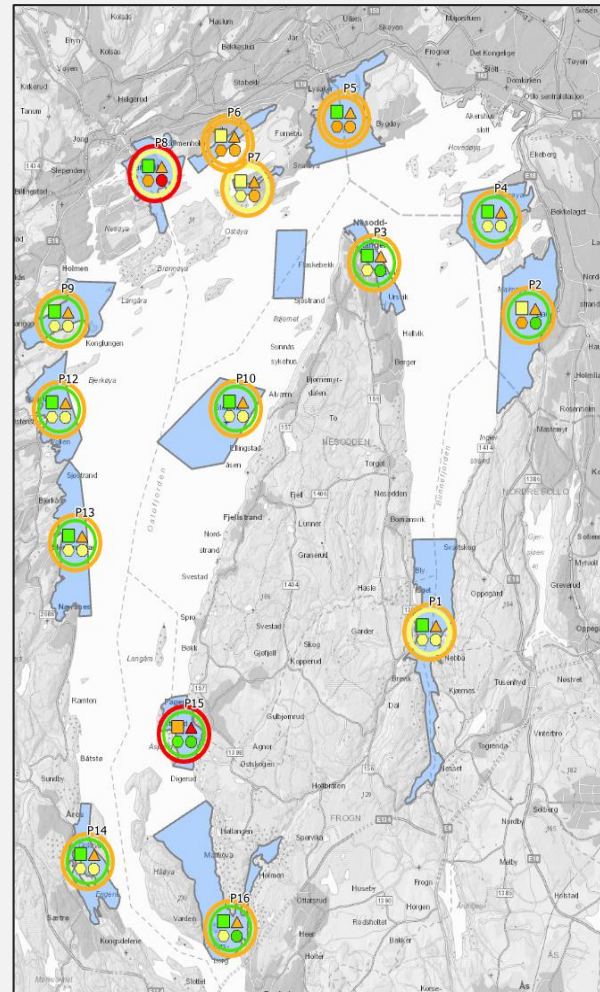
Risikovurdering av forurenset
sediment

Veileder

Risikovurdering – trinn 1

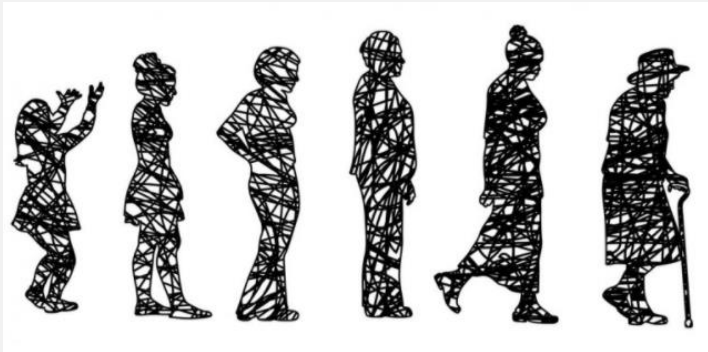
- Trinn 1: Forenkla risikovurdering
- Konsentrasjonsnivåer i sedimenter og toksisitetstester utgjør vurderingsgrunnlag for om økologisk risiko er akseptabel
- Konsentrasjoner sammenlignes med grense mellom tilstandsklasse 2 og 3 for sedimenter (M-608)
- **Konklusjon trinn 1:** Ingen områder har akseptabel økologisk risiko – alle områder med videre til trinn 2

Risikovurdering: Trinn 2 og 3

Tre risikoelementer som vurderes separat:

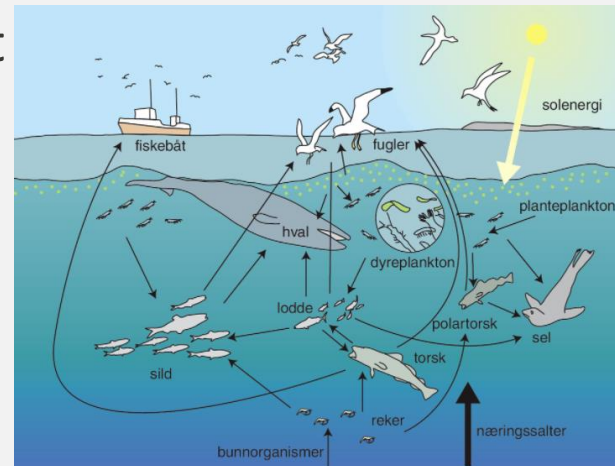
- Risiko for spredning
- Risiko for human helse
- Risiko for effekter på økosystemet

Illustrasjon: www.kjonnsforskning.no

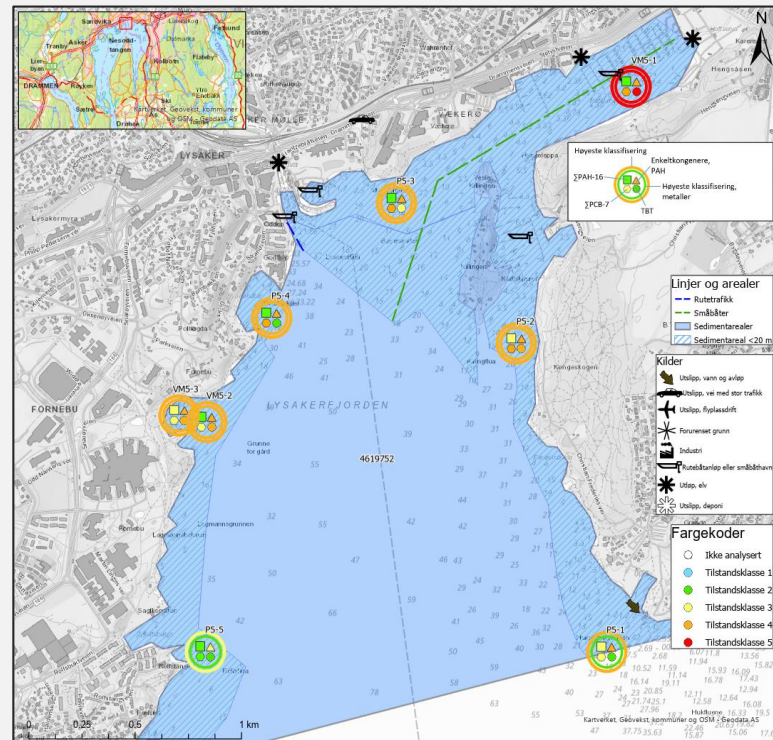
SPI-bilde: NIVA

Illustrasjonsfoto: Store Norske Leksikon

Parametervalg - risikovurderinger

- Resultater fra av er analyser inngangsdata i risikovurdering for delområdene (sediment, porevann, toksisitetstester, TOC, kornfordeling)
- Info fra kart (arealer, dybder)
- Antall skipsanløp: Småbåthavner (estimert), rutebåter er hentet fra ruter.no
- Mengde oppvirvlet sediment per anløp: Hentet fra veiledningsmateriell

Presentasjon av resultater

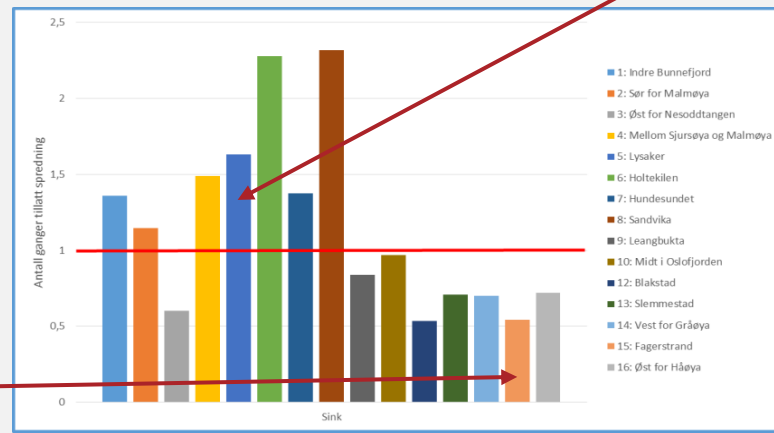
- Resultatene fra risikovurderingene er vist i vedlegg (et per delområde)
- I rapporten – sammenligning mellom ulike delområder
- Det rapporteres **antall ganger overskridelse av tillatt nivå** i figurene
- Plukket ut et utvalg i presentasjonen – rapporten viser et større bilde

Spredning – delområde 15

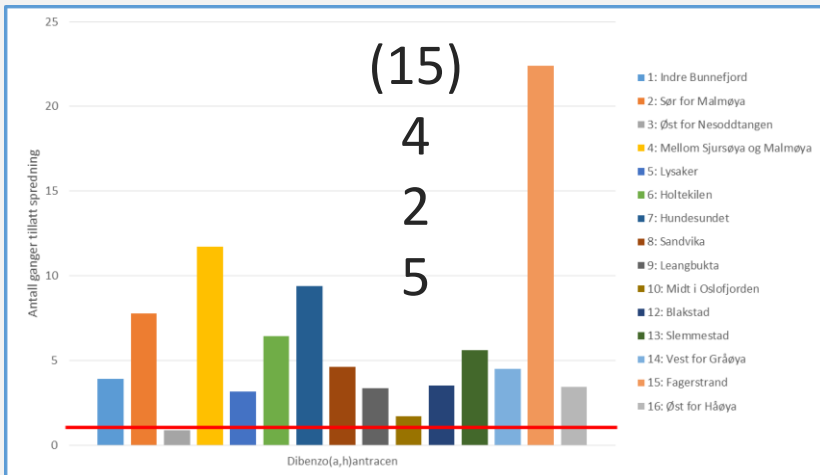
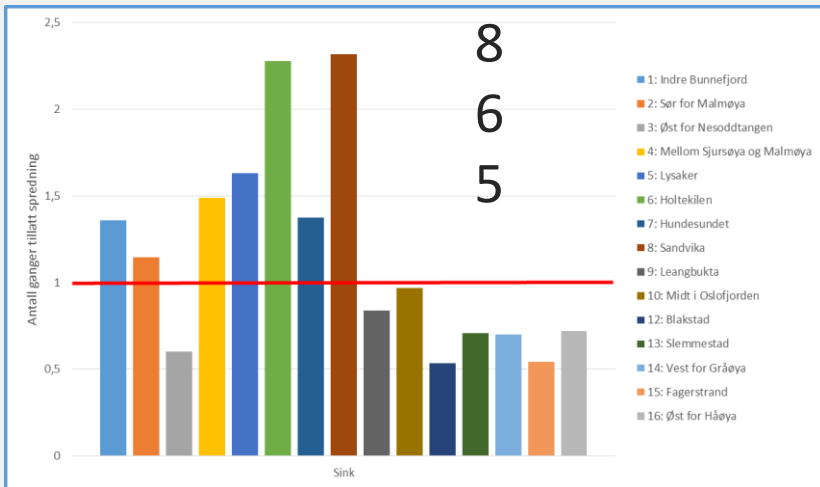
Stoff	$F_{\text{tot, sed-skip}}$ [mg/m ²]	$F_{\text{tot, skip}}$ (mg/m ² /år)	F_{tot} dersom C_{sed} er lik grenseverdi for trinn 1 (mg/m ² /år)	F_{tot} i forhold til tillatt spredning (antall ganger):
Arsen	2,77E+02	2,77E+02	6,44E+02	0,4
Bly	3,41E+01	3,42E+01	2,25E+02	0,2
Kadmium	4,32E-01	4,33E-01	1,00E+01	0,0
Kobber	2,07E+01	2,08E+01	1,03E+02	0,2
Krom totalt (III + VI)	3,34E+01	3,35E+01	1,14E+03	0,0
Kvikksølv	1,35E-01	1,36E-01	8,28E-01	0,2
Nikkel	1,44E+01	1,45E+01	3,10E+01	0,5
Sink	4,27E+01	4,30E+01	7,92E+01	0,5

Spredning – delområde 5

Stoff	Beregnet spredning ikke påvirket av skipsoppvirvling ($F_{\text{diff}} + F_{\text{ora}}$)	Beregnet spredning inkludert skipsoppvirvling ($F_{\text{diff}} + F_{\text{org}} + F_{\text{skip}}$)	Spredning (F_{tot}) dersom C_{sed} er lik grenseverdi for trinn 1 (mg/m ² /år)	F_{tot} i forhold til tillatt spredning (antall ganger):
	$F_{\text{tot, sed-skip}}$ [mg/m ²]	$F_{\text{tot, skip}}$ (mg/m ² /år)		
Arsen	6,74E+02	1,41E+03	2,17E+03	0,7
Bly	4,73E+02	1,52E+03	2,77E+03	0,5
Kadmium	8,41E-01	1,18E+02	2,04E+01	5,8
Kobber	2,64E+02	1,39E+03	1,15E+03	1,2
Krom totalt (III + VI)	1,22E+02	6,09E+02	1,04E+04	0,1
Kvikksølv	3,00E+00	1,11E+01	8,85E+00	1,3
Nikkel	2,91E+01	3,49E+02	4,11E+02	0,8
Sink	4,77E+02	2,69E+03	1,65E+03	1,6

Risiko for spredning

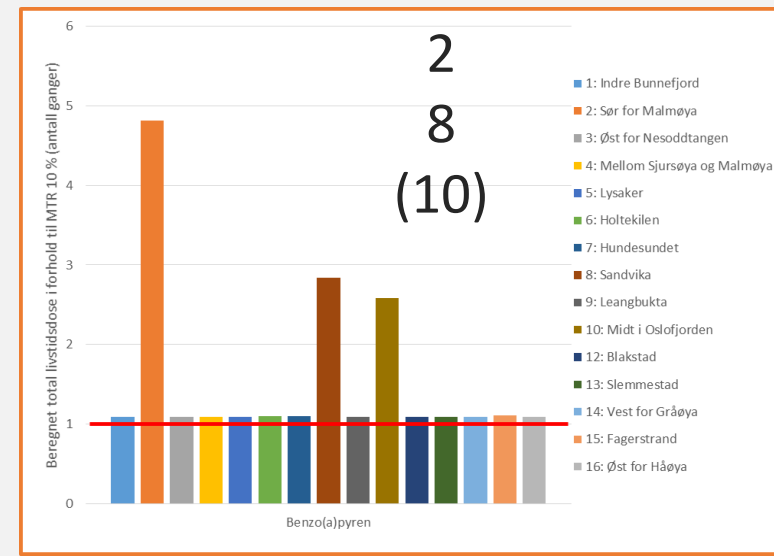
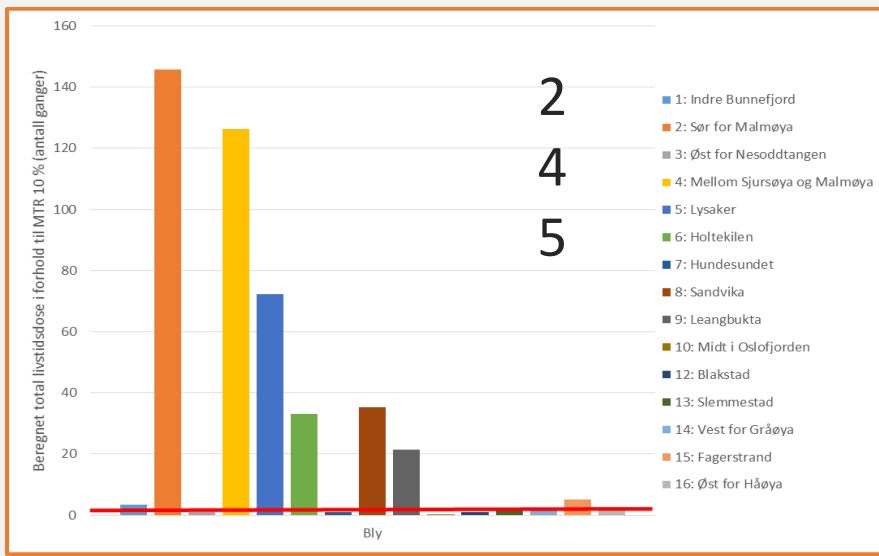
Størst samlet risiko:

- Delområde 8 – Sandvika
- Delområde 6 – Holtekilen
- Delområde 2 – Sør for Malmøya

Dominerende
spredningsmekanismer:

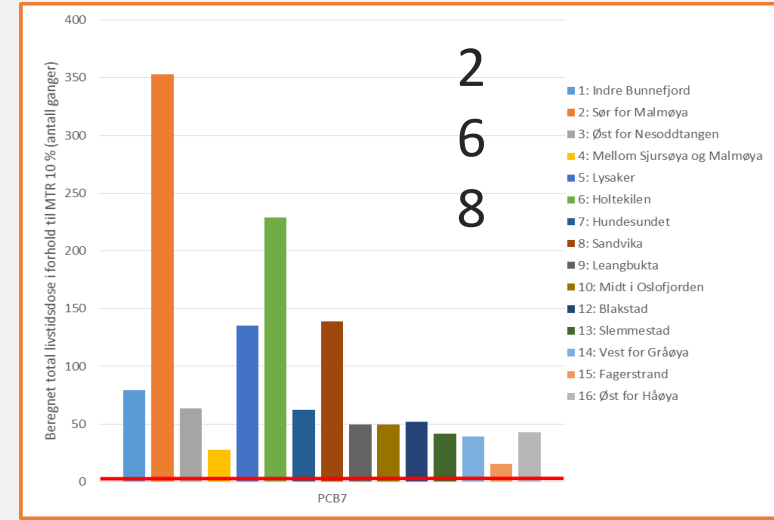
- Organiske miljøgifter –
transport med organismer
- Skipsoppvirvling i noen områder

Risiko for human helse

Størst samlet risiko:

- Delområde 2 – Sør for Malmøya
- **Delområde 8 – Sandvika**
- **Delområde 5 – Lysaker**
- Delområde 4 – Mellom Sjursøya og Malmøya

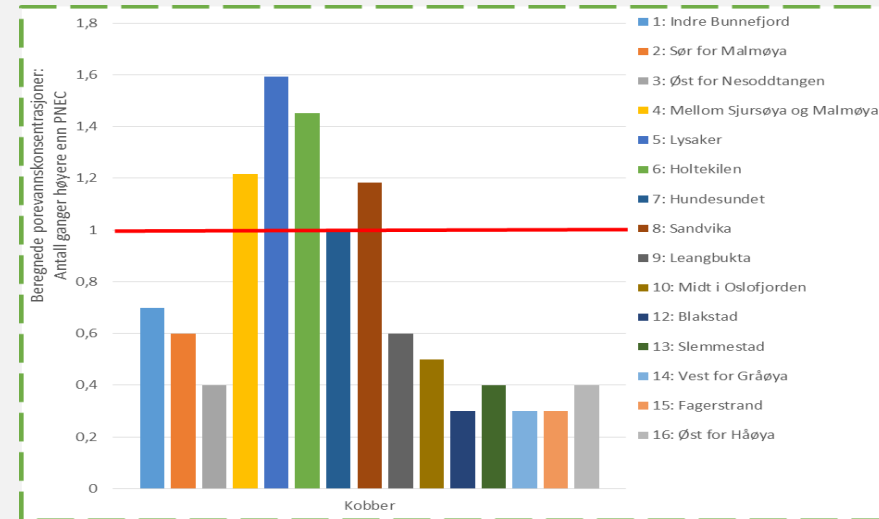
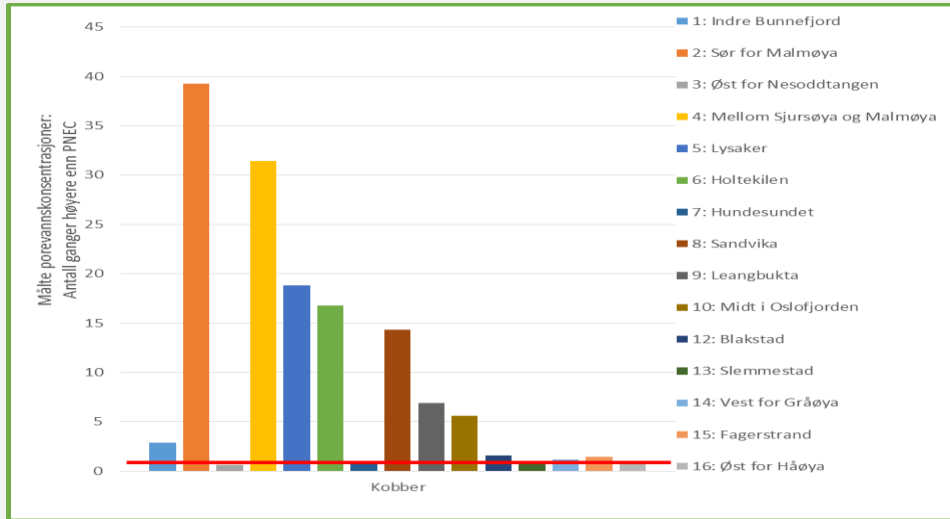

Risiko for økologiske effekter

- Vurdering fra porevann og toksisitetstester
- Har sett på risiko for målte porevannskonsentrasjoner, men også for beregnede (fra sjablongverdier for K_d og målte konsentrasjoner i sedimenter)
- Noe usikkerhet knyttet til porevannskonsentrasjoner – derfor presenteres begge datasett

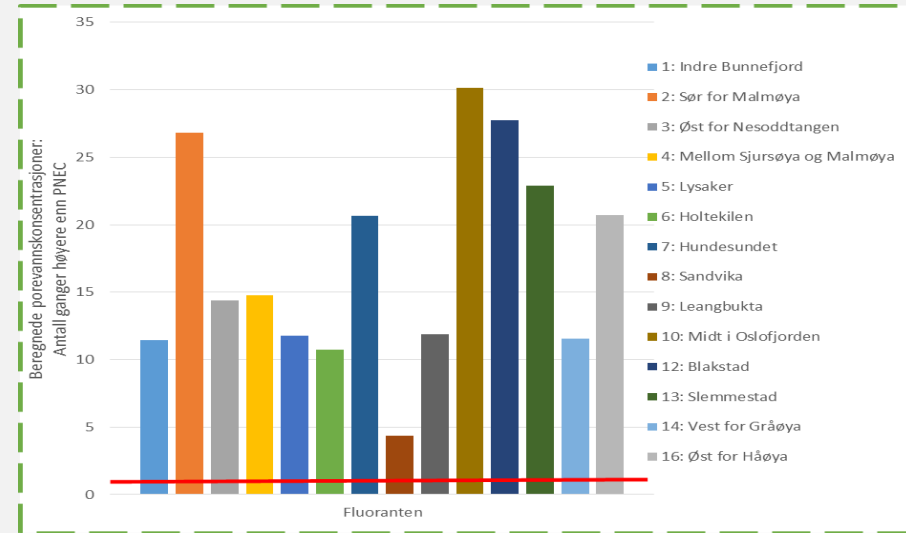
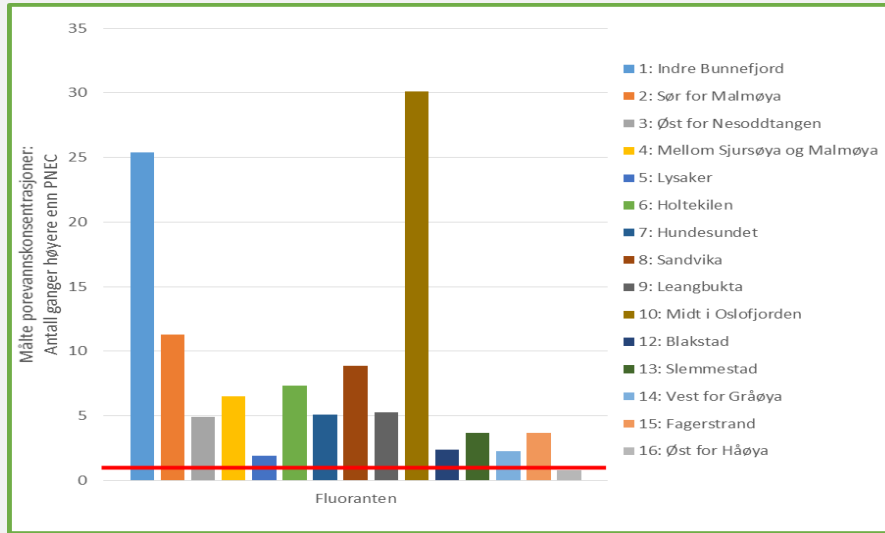

Kobber: Målt vs. beregnet

➤ Delområde 2 (målt), 4, 5, 6, 8 (målt og beregnet)

Fluoranten: Målt vs. beregnet

Resultater - tokstester

Delområde	Organisk ekstrakt	Porevann		Helsedimenttest
	Dr Calux (TEQ ng/kg TS)	<i>Skeletonema</i> (TU)	<i>Tisbe</i> (TU)	<i>Corophium volutator</i> (% dødelighet)
1: Indre Bunnefjord	24	<1	<1	5
2: Sør for Malmøya	8,5	9	2	8
3: Øst for Nesoddtangen	14	<1	<1	5
4: Mellom Sjursøya og Malmøya	64	2	<1	10
5: Lysaker	68	<1	<1	3
6: Holtekilen	39	1	<1	5
7: Hundesundet	15	1	<1	7
8: Sandvika	34	2	<1	0
9: Leangbukta	27	<1	<1	3
12: Blakstad	12	<1	<1	1
13: Slemmestad	6,4	2	<1	5
14: Vest for Gråøya	17	<1	<1	3
15: Fagerstrand	17	2	1	1
16: Øst for Håøya	22	<1	<1	3
Grenseverdi for økotoksitet	TEQ < 50 ng/kg	1,0	1,0	20 %

Corophium volutator
(bilde: Aphotomarine.com)

Skeletonema costatum
(bilde: Wikipedia)

Tisbe bagliai
(bilde: ResearchGate)

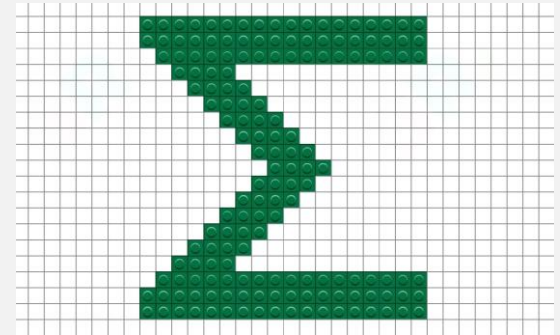
Konklusjon – risiko for økologiske effekter

Største overskridelser (samlet sett) for økologiske effekter

- ↗ Delområde 2 – Sør for Malmøya – porevann og toksisitetstester
- ↗ **Delområde 8** – Sandvika – porevann og toksisitetstester
- ↗ Delområde 4 – Mellom Sjursøya og Malmøya – porevann og toksisitetstester
- ↗ **Delområde 5** – Lysaker – porevann og toksisitetstester
- ↗ Delområder 13 (Slemmestad) og 15 (Fagerstrand) – toksisitetstester

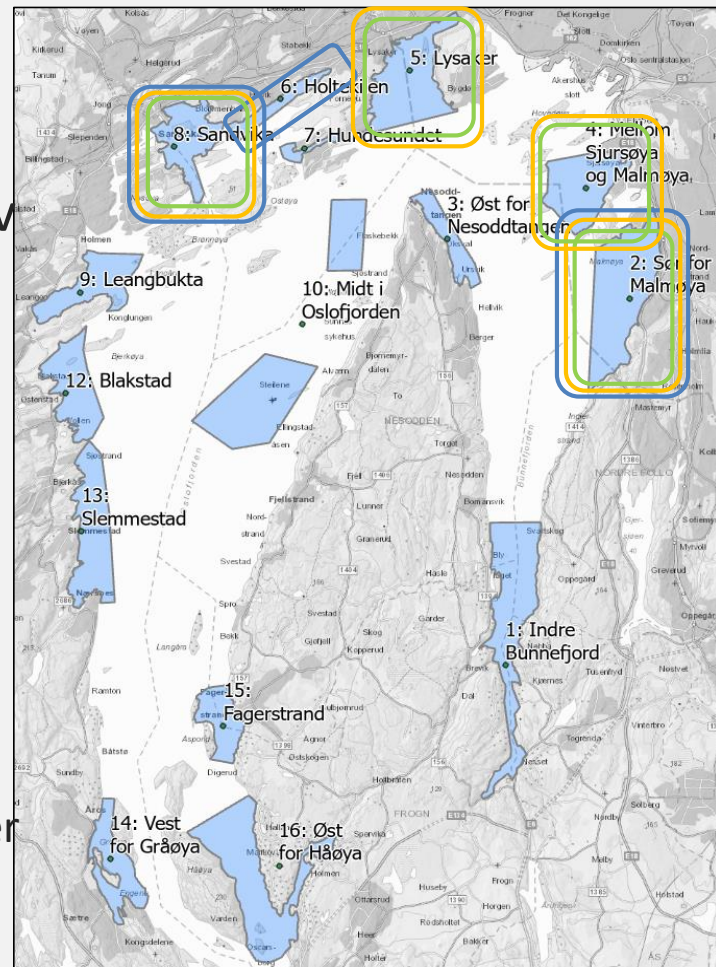
Overordnet oppsummering – alle risikoelementer

- Risiko for spredning – alle områder viser overskridelse av tillatt spredning
- Risiko for human helse – alle delområder viser overskridelse av risiko for human helse
- Risiko for økologiske effekter
 - Overskridelser av PNEC for porevannskonsentrasjoner i alle delområder
 - Toksitetester på sedimentet overskrider tillatt nivå innenfor delområder 2 (sør for Malmøya), 4 (mellom Sjursøya og Malmøya), 5 (Lysaker), 8 (Sandvika), 13 (Slemmestad) og 15 (Fagerstrand)

Anbefalt prioriteringsrekkefølge

- Delområder 2 (sør for Malmøya) og 8 (**Sandvika**): Har høyeste overskridelser av risiko for spredning, human helse og økologiske effekter
- Delområder 5 (**Lysaker**) og 4 (mellom Sjursøya og Malmøya): Har høyeste overskridelser av for risiko for human helse og økologiske effekter
- Øvrige områder i Bærum (Holtekilen og Hundesundet) har også uakseptable overskridelser av risikoelementer, dog noe lavere enn de øvrige områdene i undersøkelsen.

Anbefaling: Gå videre i identifiserte områder med mer stedsspesifikke undersøkelser (trinn 3)

Mer prøvetaking

Stedlig biota

NGI

Kvantifisering av sedimentasjon og kildepåvirkning

Vurdering av eksponering

Vannkonsentrasjoner

Båttrafikk og seilingsmønster

Takk for
oppmerksomheten –
Spørsmål? 😊

#påsikkergrunn